Den Haag

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Minister F. Rijkaart
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Uw kenmerk

Ons kenmerk
DPZ/10993763

Contactpersoon
[redacted]

Dienst
Publiekszaken
Afdeling
Burgerzaken en Verkiezingen
Telefoonnummer
[redacted]
E-mailadres
[redacted]

Datum

Onderwerp
Evaluatie verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Kiezers buiten Nederland 2025

Geachte heer Rijkaart,

Op 29 oktober 2025 vond de verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal plaats. De gemeente Den Haag organiseert de verkiezingen voor de Nederlandse kiezers in het buitenland. Er waren 133.589 Nederlanders in het buitenland geregistreerd voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 2025. Dat is een toename van bijna 25% ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezing in 2023 (TK23) waar toen 107.669 kiezers voor waren geregistreerd. In totaal hebben 86.992 kiesgerechtigden hun stem uitgebracht: 65% van het aantal kiesgerechtigden (TK23: 64,5%). De briefstemmen zijn geteld door de briefstembureaus Den Haag, Curaçao, Aruba en Sint Maarten.

In deze evaluatie deel ik naast de kerncijfers en de voorlichtingsactiviteiten ook mijn advies op basis van de ervaring uit deze verkiezing.

Kerncijfers verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal 2025

Geregistreerde kiezers permanente registratie	133.589
Aantal geregistreerde kiezers dat stembiljet per post wenst te ontvangen	28.615
Aantal geregistreerde kiezers dat stembiljet per e-mail wenst te ontvangen	104.974
Aantal aangevraagde en verstrekte briefstembewijzen	126.764
Aantal aangevraagde en verstrekte vervangende briefstembewijzen	4.099
Aantal kiesgerechtigden dat hun stem door iemand in Nederland liet uitbrengen via een schriftelijke volmacht	1.508
Aantal kiesgerechtigden dat met een kiezerspas kon stemmen	1.218
Geregistreerde kiezers, tijdelijk in het buitenland (M3)	2.683
Aantal te laat ontvangen briefstemmen (d.d. 27 januari 2026) Waarvan ongefrankeerd: Waarvan via consulaire posten:	2.445 17 105

Gelijke termijnen voor kiezersregistratie

Ook deze verkiezing is veel aandacht in de voorlichting gericht op het communiceren van de verschillende deadlines voor de verkiezing. Registratie voor kiezers die permanent in het buitenland wonen moet uiterlijk 6 weken voor de dag van de stemming. Voor kiezers die tijdelijk in het buitenland wonen is dit 4 weken voor de dag van de stemming. Voor de kiezer is het duidelijker wanneer deze data gelijk zijn. De gemeente zou graag zien dat de registratieaanvragen voor kiezers die tijdelijk in het buitenland wonen (M 3) ook uiterlijk 6 weken voor de verkiezingsdag ontvangen moeten zijn. Er is dan meer tijd om de aanvraag af te handelen, het briefstembewijs te verstrekken en de briefstem op te sturen naar het briefstembureau.
Advies: Maak de registratietermijn voor kiezers die tijdelijk in het buitenland verblijven gelijk aan die van kiezers die permanent in het buitenland verblijven, te weten 6 weken voor de dag van de stemming.

Meer tijd voor het briefstembureau

De Kieswet schrijft voor dat het briefstembureau de stemmen mag controleren vanaf de 7e dag voor de stemming. Het openen van de stembiljetenveloppen voor de telling mag starten vanaf 07.30 uur op de dag van de stemming. Nu steeds meer kiezers vanuit het buitenland stemmen voor verkiezingen, komen deze termijnen onder druk te staan, omdat capaciteit in personeel en ruimte beperkt is. De gemeente ziet daarom graag dat deze termijnen in de Kieswet verruimd worden, zodat de gemeente ook in de toekomst alle briefstemmen op tijd kan controleren en tellen en de kwaliteit hoog blijft. Op het moment dat het stembiljet verstuurd wordt, komen briefstemmen bij de gemeente binnen: er waren al ruim 50.000 briefstemmen binnen voor 22 oktober. De teldag van stemmen vanuit het buitenland is gecombineerd met het centraal tellen van stemmen van inwoners van de gemeente Den Haag. Om deze dag efficiënt te laten verlopen, moeten ook alle stembiljetenveloppen die al in de stembussen zitten, op tijd geopend worden. Eén dag is te kort gebleken om bijna 87.000 stembiljetten uit de envelop te halen.
Advies: Pas de termijnen als volgt aan:

- Zitting waarin het briefstembureau de stemmen controleert vanaf de 14e dag voor de dag van de stemming, in plaats van de 7e dag.
- Zitting waarin het briefstembureau de stembiljetenveloppen opent vanaf de tweede dag voor de dag van de stemming, in plaats van de dag van de stemming.

Voorlichtingscampagne kiesgerechtigden

Vanaf de val van het kabinet zijn geregistreerde kiezers geïnformeerd over de verkiezing. Een voorlichtingscampagne heeft Nederlanders die nog niet geregistreerd stonden, geïnformeerd over stemmen vanuit het buitenland en de registratie die hiervoor nodig is. Het is een succesvolle campagne geweest waarbij het kiezersregister niet-ingezetenen vanaf de val van het kabinet tot aan de verkiezing gegroeid is met bijna 25.000 kiezers. De voorlichtingscampagne is in nauwe samenwerking met Nederland Wereldwijd van het ministerie van Buitenlandse Zaken uitgevoerd. Hierin zijn de consulaire posten belangrijk geweest: zij hebben via sociale media Nederlanders bereikt in hun landen. Het percentage ontvangen briefstemmen dat via ambassades en consulaten-generaal is ontvangen is licht gestegen van 14% in 2023 naar 16% deze verkiezing.
Er is in de voorlichting ook aandacht besteed aan specifieke doelgroepen. Kiezers in een aantal landen zijn geïnformeerd over specifieke openingstijden van de consulaire posten en de briefstembureaus op Curaçao, Aruba en Sint Maarten. En ook militairen zijn geïnformeerd over hoe zij vanuit het buitenland kunnen stemmen. Om de voorlichting verder te verbeteren wil de gemeente voor militairen vanaf de volgende landelijke verkiezing een speciale online informatiepagina maken met aanvraagformulier voor stemmen vanuit het buitenland.

Toegankelijkheid vergroten door proef digitaal stemmen

Het nationaal briefstembureau ontving deze verkiezing een verzoek van de Stichting Nederlanders buiten Nederland (SNBN) om aandacht te vragen voor het toegankelijk maken van stemmen voor

kiezers die in landen wonen waar het niet mogelijk is om per brief hun stem uit te brengen. De kiesgerechtigde is afhankelijk van een (tijdige) internationale postbezorging. Ik zie dat deze steeds verder onder druk komt te staan: het aantal te laat ontvangen briefstemmen laat een forse stijging zien (bij de Tweede Kamerverkiezing van 2023 waren dit er 1.241; in 2025 zijn dit er 2.445). Voor kiezers die in verafgelegen delen van de wereld wonen zonder functionerend postsysteem kan het praktisch onmogelijk zijn om zelf de stem uit te brengen. Het inleveren van de briefstem bij consulaire posten lost dit probleem slechts deels op. De gemeente ondersteunt dan ook het idee van de SNBN om een proef te doen met digitaal stemmen voor een klein deel van de geregistreerde kiezers, waarvoor digitaal stemmen de enige haalbare mogelijkheid is om zelf een stem uit te brengen. De gemeente kan de Kiesraad, verantwoordelijk voor verkiezingssoftware, ondersteunen bij de praktische uitvoering.
Advies: Start een proef voor digitaal stemmen voor een klein deel van de geregistreerde kiezers voor wie digitaal stemmen de enige optie is om zelf een stem uit te brengen.

Onderzoek vervroegen uitslag
De media-aandacht en belangstelling van de kiezers voor de briefstemmen vanuit het buitenland was deze verkiezing groot. Dat de briefstemmen die vanuit ambassades en consulaten ontvangen zijn uiterlijk op de vijfde dag na de dag van de stemming nog geteld kunnen worden, was bij veel journalisten en het publiek niet bekend. Het aantal briefstemmen dat nog binnenkomt op maandag is niet groot (een paar honderd) weet ik van deze en vorige verkiezingen. Omdat veruit de meeste briefstemmen geteld zijn op de donderdag na de verkiezingsdag wil ik met de Kiesraad en uw ministerie onderzoeken of een uitslag op vrijdag na de dag van de stemming mogelijk is.

Tot slot
De gemeente heeft het afgelopen jaar nieuwe webformulieren geïntroduceerd, waarmee kiezers zich kunnen registreren en hun verkiezingsaanvragen kunnen doen. Ik heb ervaren dat dit de toegankelijkheid sterk heeft verbeterd. Mijn ambitie is nog steeds om het digitaal briefstembewijs (standaard) en een ontvangstbevestiging te introduceren, zodat de gemeente de verkiezing voor Nederlanders in het buitenland transparanter en toegankelijker kan organiseren.

met vriendelijke groet,

